

163. Keskiviikkona 9 päivänä joulukuuta 1998

kello 20.30

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta 6400

Hallituksen esitys 152/1998 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 13/1998 vp
Lakialoite 45/1995 vp, 14, 67, 95, 129/1998 vp
Toivomusaloite 134/1998 vp

2) Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 6404

Hallituksen esitys 266/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 57/1998 vp

3) Hallituksen esitys takausta ja vierasvelkapanttausta koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys 189/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 36/1998 vp

4) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta 6406

Hallituksen esitys 240/1998 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 4/1998 vp

5) Hallituksen esitys laiksi kuntalain muuttamisesta 6406

Hallituksen esitys 172/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 16/1998 vp

6) Hallituksen esitys tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan sekä tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 205/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 17/1998 vp

7) Hallituksen esitys laiksi tullilain muuttamisesta

Hallituksen esitys 204/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 18/1998 vp

8) Hallituksen esitys laiksi hätäkeskuksia koskevasta kokeilusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 195/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1998 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Törnqvist.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 152/1998 vp

Työasiainvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

Lakialoite 45/1995 vp, 14, 67, 95, 129/1998 vp

Toivomusaloite 134/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Tämän iltapäivän aikana kuuntelin asiaa koskevaa keskustelua ja havaitsin, että käytiin hyvin perusteellista keskustelua siitä, mikä on rasittavuusero siviilipalveluksen ja sotilaspalveluksen välillä. Kun siitä keskustelusta jäi semmoinen käsitys, että tämä asia on mahdoton erottaa, mahdoton tulkita, tohdin, arvoisa rouva puhemies, sanoa, että kun puolustusvaliokunta asiaa käsitteli, siellä aika perusteellisesti pohdittiin tätä rasittavuuseroa. Ymmärtääkseni siellä aika selväksi tuli se seikka, että semmoinen sotilaallinen rasittavuus, jota varusmiehiltä tänä päivänä edellytetään ja nyt vielä enemmän, kun järjestelmä on muuttunut, on jotain hyvin erilaista kuin tämä siviilipalvelusmiesten työn rasittavuus.

Havaitsin, että siviilipalvelusmiesten osalle asetettiin sellainen seikka, että heille olisi ikään kuin henkisesti raskasta olla siviilipalvelusmiehinä. Mutta kyllä se fyysinen rasitus, joka varusmiehillä tällä hetkellä on, on erinomaisen suuri. Se on hyvin iso asia. Sitten se seikka vielä tähän lisäyksenä, että minusta sotaväen rasittavuusasteen mittarit kuitenkin ovat olennaisesti eri luokkaa kuin ne mittarit, jotka ovat siviilipalvelusmiehillä.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Minä edellisessä puheenvuorossani iltasella pohdiskelin tätä samaa asiaa ja totesin sen, että on tavattoman vaikea mitata millään mittareilla sitä rasitusta, jonka olemassaolo on tietysti oleellinen punnittaessa näitä asioita. Se on ehkä nähtävissä siis asepalveluksen puolella. Se on sekä fyysisesti erittäin rasittavaa että myös henkisesti. Siellä

koulutetaan myöskin johtotehtäviin nuoria sotilaita, jotka ovat vastuussa tehtävistään ja tällä tavalla. Tietysti armeijasta pääsee vähän sillä lailla läpi tietysti kuin itse kukin haluaa, mutta joka tapauksessa varsinkin tämän uuden lain ja systeemin mukaan se on erittäin rasittavaa.

Minä luulen, että siviilipalveluspuolella, minä vältän olemasta mitenkään loukkaava, koska minä helposti saatan tässä mennä siihen, mutta kyllä siellä saattaa olla siellä siviilipalveluspuolella se, että suurin rasite on se, ettei haluttaisi tehdä työtä, siis sellainen laiskuus, joka on varmasti jossain määrin ja monen osalta kyllä esteenä asepalvelukseenkin menemisessä. Halutaan päästä mahdollisimman vähällä. Jos joka aamu nousee sillä tavalla, että on vaikeata nousta työhön, niin kyllä se aika rasittavaksi käy, mutta emme me täällä voi sillä rasituspuolella näitä asioita arvioida.

Toisin sanoen sanoisin näin, että tänä päivänä tämä asia on kohdallaan, niin kuin se on nykyisellään. Jos siviilipalvelusmiehet haluavat lyhyempää palvelusaikaa, niin heidän täytyy osoittaa kuntonsa niin kuin osoittaa suomalainen asepalvelusta suorittava sotilaskin, että heistä on todella mittavasti tämän yhteiskunnan osapuoliksi tuossa palvelustehtävässä. Silloin voidaan kuukausi kaksi heittää pois, mutta mitään näyttöä minun mielestäni tällä hetkellä ei ole, ja houkuttelevuutta sille puolelle ei voida asettaa. Muuten käy huonosti. Sinne puolelle on tietysti helposti menemässä asevelvollisuuttaan suorittamaan, siviilipalveluspuolelle, jos se on sitä lomailua varsinkin, jos vielä mennään hengenpelastajiksi Kanarian hiekkarannoille.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Itse kuuluu siihen ikäluokkaan, jossa vakaumuksia mitattiin aika kovallakin otteella, siis joutui testiin siitä, mikä on vakaumuksesi. Kun nyt sivarien määrä näyttää olevan vähenemässä ja kun sillä on selvä yhteys siihen, että lyhin palvelusaika on 6 kuukautta — eli kun 9 kuukaudesta tai 11 kuukaudesta tullaan 6 kuukauteen, se vaikuttaa sivarien määrään, tietysti se panee miettimään sitä, voiko vakaumus asettua 6—11 kuukauden haarukkaan. Tämä siltä taustalta sanottuna, että kun on lukenut Erno Paasilinnan kirjan Arndt Pekurisesta, joka otti niin sanotusti napin otsaansa tästä vakaumuksesta, minusta on hiukan kyseenalaista, että se vakaumus näyttää tällä hetkellä olevan niin kovin höllällä, sanoisinko, ulottuvuudella, kuin miltä tällä hetkellä näyttää.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei estä minua äänestämästä 12 kuukauden puolesta, ei toki. Mutta sanon ihan vakavissani sen, että minusta vakaumuksen määrää mitataan tällä hetkellä ilmeisesti vähän liian kepeästi.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Keskustelu rasittavuudesta toisaalta siviilipalveluksessa ja toisaalta aseellisessa palveluksessa olevien osalta on jatkunut vuosikausia. Mielestäni kuitenkin olennaista on ymmärtää ja nähdä se, että erot näiden järjestelmien sisällä ovat suuremmat kuin näiden järjestelmien välillä. Esimerkiksi siviilipalveluksessa olevien miesten osalta erot rasittavuudessa ovat tavattoman suuret, samalla tavalla kuin myös varusmiespalveluksessa tietenkin normaalissa palveluksessa olevien ja esimerkiksi b-miesten välillä. Sen takia, kun kansainvälisesti tätä asiaa on tarkasteltu, keskustelu Suomessa tuntuu hieman oudolta, sillä se ainoa mittari, joka on olemassa, on kesto, ja kesto verrataan keston. Näin on tapahtunut muun muassa kansainvälisissä järjestöissä, kun ne ovat käsitelleet siviilipalveluksen keston suhdetta aseelliseen palvelukseen. Oikeastaan muuta mittaria ei ole, koska erot näiden sisällä ovat suuret.

Rouva puhemies! En tiedä, onko nyt aika tehdä esitykset muutoksiksi vai tehdäänkö nämä pykäläkohtaisesti.

Toinen varapuhemies: Pykäläkohtaisesti, ja käsittely tapahtuu perjantaina.

P u h u j a : Asia on selvä, kiitos!

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kun ed. Laakso oli syvällisesti pohtinut asiaa, toivoisin, että ed. Laakso muistaisi niitä keskusteluja, joita me kävimme puolustusvaliokunnassa. Minusta siellä rasittavuusproblematiikkaa käytiin läpi aika perusteellisestikin. Minulle jäi se käsitys, että kun siviilipalvelusmiesten edustajat puhuivat rasittavuudesta, he puhuivat enemmänkin läsnäolosta. Sitten ne, jotka puhuivat sotilaalliselta puolelta rasittavuudesta, puhuivat ihan fyysisen rasittavuuden — en tiedä, kuinka paljon siihen liittyy henkistä rasitusta — puolelta. Minua on vaivannut se, että täällä kovin aktiivisesti eräät ihmiset ovat puhuneet mutu-tuntumasta ja sen sellaisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni puolustusvaliokunnan jäsenille piti tulla jotenkin selväksi se, että rasittavuuden aste on olennaisesti

erilainen siviilipalveluspuolella ja varsinaisella sotilaspuolella.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kekkoselle. Eikö tässä kuitenkin ole hyvin erilaisesta palvelutehtävän hoitamisesta kysymys? En oikein saata ymmärtää, että pitäisi laittaa suota kuokkimaan siviilipalveluksessa olevat miehet, että hikeä tulisi yhtä monta litraa vuodatettua lähiympäristön ilmaan kuin niillä, jotka ovat marsilla tai rämpimässä metsissä varusmiesharjoituksissaan.

Katsoisin pikemminkin niin, että kummassakin vaihtoehdossa kysymys on mielekkyydestä ja ehdottomasti mielekkyydestä. Intin pitäisi pystyä luomaan palvelutehtävästä mielekäs ja haluttava. Sitä se ei nykyisin selvästikään ole. Siviilipalvelu pitäisi kerta kaikkiaan yhteiskunnan järjestää toimintana, joka on mielekäs, houkutteleva ja yhteiskuntaa palveleva. Kumpikin näyttää osittain epäonnistuneen, kun edustajien arvokkaita puheenvuoroja on kuunnellut, ja ne kai ovat hyvin arvokkaita todistuksia kummankin puolelta.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! On sanottava, että aika pitkälle kokonaisrasittavuudesta käytävässä keskustelussa liikutaan mututuntumalla siksi, että minkäänlaista tutkittua tietoa ei toistaiseksi ole olemassa esimerkiksi varusmiesten koulutusuudistuksen toteutumisesta. Me emme tällä hetkellä tutkitusti vielä tiedä sitä, mitä asevelvollisuusajan jaksottaminen 6, 9 ja 12 kuukauteen on merkinnyt kokonaisrasittavuuden kannalta.

Täytyy myöskin sanoa, että esimerkiksi puolustusvaliokunnassa käydyssä keskustelussa liikkuu erilaisia myyttejä myöskin siitä, mitä siviilipalvelusmiehet tekevät ja mitä he eivät tee. Mahdollisesti eräiden yksittäisten tapausten pohjalta yleistetään liian paljon. Esimerkiksi läheskään kaikilla siviilipalvelusmiehillä ei ole oikeutta viikonlopun ylläpitoon tai se jää heiltä tosiasiaa kokonaan tai osaksi saamatta, kun monilla on se käsitys, että tällainen etuus varusmiesten tapaan on olemassa.

Itse en kuulu niihin, jotka puhuvat henkisestä kokonaisrasituksesta siviilipalvelusmiesten osalta. Mielestäni yksi ongelmallinen rasittavuutta tosiasiaa lisäävä seikka on se, että palveluspaikoista on tavaton pula. Tämä todella estää monia siviilipalvelusmiehiä aloittamasta palveluaan haluamanaan ajankohtana. Voi viedä kovinkin kauan, ennen kuin palveluspaikka aukeaa, ja

tämä luonnollisesti haittaa muuta elämäntilannetta, muun muassa opintoja.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunnassa asiasta käytiin mielestäni aika korkeatasoista keskustelua, hyvin fiksua keskustelua, joka kävi asian eri puolia läpi. Salissa törmäsin siihen keskusteluun tänään iltapäivällä, että henkisesti rasittavaa olisi se — se viittaa vähän ed. Pulliaiseen — että ihminen on siviilipalvelusmies; valitettavasti en ed. Kiljusta pystynyt kuuntelemaan — että siihen liittyisi jokin semmoinen tekijä, joka on verrattomasti enemmän kuin normaali sotilaspalvelu. Voi olla näin. Jos ajattelen omaa nuoruuttani tämän ikäisenä, juuri näin olikin.

Mutta tällä hetkellä, kun katselen korkeakoulunuorisoa, taideoppilaitosten nuorisoa ja monta muuta nuorisoa, en näekään asiaa niin vaan näen asian itse asiassa, ed. Laakso, päinvastoin. Näen asian niinpäin, että tämä siviilipalvelusvaihtoehto onkin hyväksyttävämpi vaihtoehto kuin perinteinen sotilaspalvelu. Tähän en rakenna mitään arvoarvostelmaa, en toki, mutta yritän vain rikkoa joitakin niitä myyttejä, joita tässä salissa tänään on yritetty käydä läpi ja joita on yritetty manifestoida meillemulle.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten sanottu, olen tämän 12 kuukauden kannalla, mutta minua hiukan arveluttaa se mytologinen keskustelu, jonka arvot lähtevät liian kaukaa siihen nähden, mihin me nyt olemme tulossa.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Siviilipalvelumiehiä on monenlaisia. Osa on semmoisia, että oli mikä hyvänsä velvollisuus, se rasittaa sekä henkisesti että fyysisesti, niin kuin meitä kaikkia ihmisiä jossain määrin muullakin.

Mutta yksi asia, mikä tässä keskustelussa ei ole ollenkaan tullut esiin, on terveiset siviilipalvelumiehiltä, jotka kaikki käyvät Lapinjärvellä viiden viikon mittaisen yhtenäisen koulutuksen. He ovat vankasti sitä mieltä, että se koulutus on se, mikä siviilipalvelusmiehillä on liian pitkä. Se on viisi viikkoa, ja heidän mielestään se asia, mitä siellä opetetaan, olisi hyvin opetettavissa kolmessa viikossa. Minusta sitä asiaa kannattaisi tämän lain sisällä tarkastella, miten asia hoidetaan, jos kaikki kyseisessä koulutuksessa olevat siviilipalvelumiehet pitkästyvät.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Luulen, taikka en luule vaan tiedän, että ed. Kekkonen

kyllä tulkitsee tilanteen ja yhteiskunnallisen ilmapiirin täysin väärin väittäessään, että siviilipalvelusvaihtoehto olisi hyväksyttävämpi kuin aseellinen palvelus. Ed. Kekkonen ei taida tuntea ollenkaan niitä paineita, mitä siviilipalvelusmiehiin kohdistuu. Edelleenkin on tavattoman vaikea ilmoittaa muun muassa kutsunnoissa omasta vakaumuksestaan. Siksi useimmat siviilipalveluun aikovat tekevätkin sen myöhemmin kuin kutsunnoissa.

En tässä yhteydessä puutu varsinaisiin ongelmiin, joita tässä suhteessa on olemassa, mutta muistutan vain siitä, että esimerkiksi asepalvelun suorittamisesta aiotaan taas antaa erilaista hyvitystä muun muassa opiskelussa. Samanlaista hyvitystä ei siviilipalvelun käymisestä saa, vaikka siviilipalvelun tehtävä vastaisikin esimerkiksi jotakin kurssimuotoista opiskelua.

Eli koko paljon on olemassa erilaisia ongelmia. Ja sanoisin, ed. Kekkonen, että kyllä ajan henki nyt on ihan toisenlainen, kuin mitä te äsken väititte omassa puheessanne.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Voi olla, että liikun vähän väärissä ympyröissä siihen nähden, mitä ed. Laakso tässä puhuu. Olen liikkunut sellaisissa piireissä, joissa olen havainnut, että itse asiassa hyväksyttävoin järjestelmä on sivarius.

Ed. Laakso nyt unohtaa yhden asian. Me samassa valiokunnassa kuuntelimme esimerkiksi sellaista asiantuntijakuulemistä, jossa oli yksinkertaisen selvää todeta, että minä vain ilmoitan, että haluan sivariksi. Ed. Laakso edustaa sitä ikäpolvea, jolloin näin ei ollut mahdollista, jolloin sivariuteen liittyi ikään kuin yhteiskunnallinen riski. Voi olla, että tulkitsen ihan eri tavalla yhteiskunnallista ilmapiiriä kuin ed. Laakso, mutta minua arveluttaa se, että ed. Laakso sen asiantuntijakuulemisen nonsaleeraa sillä tavalla, kun hän nyt tällä hetkellä nonsaleeraa. Arvoisa puhemies! (Ed. Aittoniemi: Mitä se tarkoittaa?) — Mitätöi. Ed. Aittoniemi, nonsaleerata tarkoittaa samaa kuin 'mitätöidä'. Hän mitätöi sen keskustelun, mitä me puolustusvaliokunnassa kävimme.

Minusta yhteiskunnallinen ilmapiiri on erilainen, kuin minkä ed. Laakso täällä nyt kuvaa. Tässä mielessä se yleiskehys, jonka ed. Laakso antaa, ei ole oikea. Tämä on nyt sitä mutu-tuntumaa. Mutu-tuntumaa ei ole se, että olen kovasti eri mieltä niiden ihmisten kanssa, jotka olivat sitä mieltä, että sotaväen rasittavuus ja sivariuden rasittavuus olisivat olennaisesti erilaisia.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Minä toivon, että minä nyt en ymmärtänyt ed. Kekkonen äskeistä puheenvuoroa ja itse asiassa muutamaa edellistä puheenvuoroa sanomaltaan väärin, mutta oliko niin, että ed. Kekkonen eräällä tavalla kaipasi siviilipalveluun hakeutumiseen, testaamiseen, sitä vanhaa komissiomenettelyä?

Vanhin poikani kävi tuon tien. Hän sanoi, että se oli kovin juttu hänen elämässään ylivoimaisesti. Sen jälkeen, kun hän oli saanut tämän rökityksen kapteenin johtamalta komissiolta — hän on nyt 36-vuotias, siitä voi helposti laskea, milloin se oli — hänelle annettiin ymmärtää, että hänen kaltaiselleen herralle kuin poikani on, mahdollisimman rankka siviilipalvelu on aivan paikallaan. Poikani kysyi, riittääkö, herra kapteeni, se, että minä menen Kellokosken sairaalaan siellä oleville sairaille opettamaan musiikin avulla elämää, joka on ehkä jonkunlaista vaihtelua siihen Kellokosken sairaalan elämään. Täällä kai kaikki tietävät, ketä Kellokosken sairaalassa on. Juuri ja juuri hänet hyväksyttiin elämään se aika näiden kaikkein vaikeimpien potilaiden kanssa, ja hän kävi sen läpi, sen jälkeen siirtyi sitten Aseman jengii musiikkiterapeuttina hoitamaan. Tosin se kävi hänelle sitten henkisesti ylivoimaiseksi.

Minä hartaasti toivon, ed. Kekkonen, että ette tarkoittanut tätä.

Ed. Kekkonen: Arvoisa rouva puhemies! En todellakaan tarkoittanut. Pyydän vilpittömästi sekä eduskunnan pöytäkirjoihin yleensä että erityisesti ed. Pulliaiselle sanoa, että en sitä kaivannut. Se komissiomenettely, mihin ed. Pulliainen viittasi, on 17 vuoden takaa. Silloin elimme hiukan erilaista aikaa kuin elämme nyt. Enkä kaipaa sitä aikaa, en todellakaan.

Mutta se, mikä minusta tässä on olennaista, minun mielestäni olennaista, että kun ihmisen vakaumus on jotain enemmän kuin elämä, jos nyt kielikuvat sallitaan, niin minusta on hiukan askarruttavaa se — ja nyt en puhu, arvoisa kunniottamani kansanedustaja Pulliainen, teistä enkä teidän pojastanne, vaan ihan siitä periaatteesta — minusta on hyvin arveluttavaa se, että vakaumuksesta tehdään sen laatuinen seikka, jossa ykskaks ilmoituksella voidaankin ilmoittaa, että minun vakaumukseni vaihtui. Minäpä en olekaan enää sitä mieltä, mitä minä olin tullessani tähän laitokseen. Näitä tapauksia on kovin paljon. Hyvä! Tämän kokonaisratkaisun kannalta ehkä on parempi, että heidän vakaumuksensa

on sellainen, että he eivät ole mukana sotaväessä, mutta tapa, jolla se tapahtuu, on minusta hiukan kyseenalainen: ei yhteiskuntajärjestelmän kannalta, ei yhteiskunnan kannalta, eikä ylipäänsä sosiologiselta kannalta, vaan näiden ihmisten itsensä kannalta.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin ajan hengestä. En nyt halua puhua tämän tilan hengestä enkä näistä kollegoista, mitä mieltä he ovat, vaan yleensä siitä, miten yhteiskunta on muuttunut suhteessa siviilipalvelukseen. Väitän, että siviilipalvelukseen Suomessa on syntynyt ei niinkään ehkä lainsäädännön tai nuorison kannalta vaan yleensä yleisen mieliteen kannalta yhä enemmän kielteistä asennoitumista ja siihen suhtaudutaan aika tavalla kielteisemmin kuin aikaisemmin. Henkilöt, jotka ehkä joskus ennen ovat sitä kannattaneet, eivät enää kannata sitä. Syyt tähän ovat tietysti kyseenalaiset, miksi näin on. Jos ajattelemme Saksaa tällä hetkellä, Saksassa, koko Saksan alueella on varsin voimakas liike nuorison keskuudessa siviilipalveluksen suuntaan.

Mitä tulee kysymyksen siviilipalvelun raskaudesta, täällä ensimmäisen käsittelyn yhteydessä ed. Filatov kiinnitti siihen huomiota, nimenomaan terveyden- ja sairaanhoidon parissa työskentelevien siviilipalvelusmiesten työn raskauteen, vaativuuteen ja siihen, että muuten sitä työtä kyllä arvostetaan, mutta jos sen tekee siviilipalvelusmies, sitä pidetään jotenkin vähemmän arvostettavana asiana.

Ed. Laakso: Rouva puhemies! Siunatuksi lopuksi haluaisin kertoa tositarinan tutkijalautakunnan toiminnasta. Olin muuten itsekin tutkijalautakunnan kuultavana, mutta jääkööt ne tarinat muistelmiin.

Kirjailija Leo Lindsten oli tutkijalautakunnan kuultavana. Tavanomaiseen tapaan sotilajäsen kysyi: ”Mitä tekisitte, jos viisi miestä hyökkäisi vaimonne kimppuun ja raiskaisi hänet?” Kirjailija Leo Lindsten kumarassa asennoissa katsoi alaspäin ja sanoi: ”Liittyisin vaivihkaa jonon jatkoksi.” Tämän kaltaista oli tutkijalautakunnan toiminta.

Ed. Kekkonen: Rouva puhemies! Viimeisen puheenvuoron jälkeen on tietysti vähän turhaa sanoa mitään, mutta kun Saksa tässä nyt tuli esiin ja kun on ollut tilaisuus tutkia Saksan sotilaskysymystä, niin se, että siellä on intressi siviilipalvelukseen, tietysti lähtee siitä, että Länsi-Sak-

san puolella oli Nato eli sellainen maailma, jolla ei ollut suoranaista yhteyttä Saksaan, ja Itä-Saksan puolella oli Neuvostoliitto, joka tietenkin pystyi määräämään asepalvelukseen kaikki, jotka Neuvostoliitto halusi määrätä asepalvelukseen. Mutta jäi ikuisiksi kysymyksiä, mikä oli se intressi, millä itäsaksalainen rupesi sotilaaksi Itä-Saksassa, ja mikä oli se intressi, millä länsisaksalainen rupesi sotilaaksi Länsi-Saksassa. Tässä suhteessa tämä historia huomioiden Saksa-esimerkki on tavattoman huono. Kuvittelisin, että kansanedustaja Tiusanen tuntee Saksan parhaiten meistä kaikista, ihan ytimiään myöten, joten minusta tämä esimerkki oli hiukan halpa, kun hän viittasi siihen.

Ed. R. O j a l a : Arvoisa puhemies! Minäkin haluan pikkuisen nonsaleerata tässä vielä edustajien Laakso ja Tiusanen puheenvuoroja.

80- ja 90-luvulla lähes vuosittain olen ollut kutsunnoissa paikalla ja seurannut tapahtumaa, miten se kulkee. Ei siellä ole mitään tuskaa ollut pojilla, jotka haluavat siviilipalvelukseen, sitä kertoo. Eivät armeijan ihmiset halua asepalvelukseen niitä kavereita, jotka haluavat sivareiksi. Ei siinä mitään kiistaa nykyisin ole. Suhtautuminen siitä, kun siviilipalvelulaki tuli, tähän päivään on minusta huomattavasti muuttunut myönteisemmäksi. Se ei kohahduta enää ketään, ei aiheuta mitään hämminkiä, että joku ilmoittaa olevansa siviilipalvelusmiehiä, niin kuin se teki silloin, kun alkuun lähdettiin.

Pitkäniemen sairaalassa — vastaavanlainen sairaala kuin Kellokoski — olen hyvin läheltä seurannut siviilipalvelumiehiä, jutellut heidän kanssaan ja keskustellut siitä, mitä töitä he tekevät. Näitä kavereita arvostellaan tasan tarkkaan sen mukaan, kuinka he tekevät työnsä ja kuinka he siitä selviytyvät. Mitään muuta arvostelua ainakaan siinä sairaalassa minä en ole huomannut. Sieltä nimenomaan tiedän sen, että suhtautuminen heihin on huomattavasti muuttunut myönteisemmäksi näiden vuosien aikana, kun se palvelus on ollut mahdollista.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, ed. R. Ojala, ed. Filatovin puheenvuorosta, johon viittasin, tuli palvelun raskaus ilmi. Ehkä joidenkin tämän pitkän keskustelun kansanedustajien puheenvuoroissa on haluttu todeta, että siviilipalvelustyö sinänsä ei ole vaativaa verrattuna tavanomaiseen asepalvelukseen. Itse olen toiminut pioneeripataljoonan lääkärinä kuusi kuukautta. Siitä yhteydestä voin todeta,

että ainakin silloin 70-luvun lopulla tutkittiin varusmiesten kuntoa ja huomattiin ajoittain yleiskunnan heikkenevän, fyysisen yleiskunnan heikkenevän, palvelun aikana.

Vielä haluaisin todeta sen, että meistä on jokainen koulunsa käynyt. Joku on käynyt toimittajakoulun, joku toinen on opiskellut lääketiedettä, mutta kaikki me miehet olemme yleensä olleet sotaväessä. Näin ollen me myös itse muistamme, tämä miesjoukko täällä, tosin pieni, sen että kyllä se niin sanottu levyttäminen oli yksi keskeinen ajankulumismuoto siellä armeijassa. Levyttäminen merkitsi sitä, että oltiin siinä sängyn levyn päällä, maattiin sängyssä. Myöskään psyykkisesti ei ole ollut varsin suurelle osalle ikäluokkaa kovin kehittävää aikaa olla siellä armeijassa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 266/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 57/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohdattaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys takausta ja vierasvelkapanttausta koskevaksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 189/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 36/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 36. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. M. Korhonen: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta on tehnyt viime aikoina kaksi erittäin merkittävää päätöstä liittyen pankkikriisiin ja siitä aiheutuneisiin ongelmiin ja ongelma-aiikkaan, ja mielestäni tämä on toinen merkittävä päätös. Ensimmäinen on se pankkitukiponnen purku, joka eduskunnan toimesta on suoritettu.

Tämä takausta ja vierasvelkapanttausta koskeva lainsäädäntö on toinen merkittävä laki, ja siinä laki antaa nyt kerrankin takaajan asemaa parantavia elementtejä erittäin monta ja erittäin hyviä. Talousvaliokunta käsitellessään tätä lakia on joiltakin osin sitä muuttanut mutta koko ajan parempaan suuntaan, ja mielestäni tämän lain ympärille pitäisi rakentaa myös riittävä tiedotuksellinen elementti, jotta tämä tulisi esille ja ihmiset osaavat hyödyntää tämän lain kautta heille tulevia mahdollisuuksia.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Varmasti tiedotuksellinen elementti pitäisi olla, ehkä sellainen pieni opasvihkonen, jossa selkeästi selvitettäisiin jo ennakkoon takaajan ja velallisen, tässä tapauksessa takaajan, vastuuvollisuudet.

Siitä huolimatta totean sen, että tänä päivänä pankeissa olevat selvitykset, jotka vievät aikaa kaksi tuntia, eivät jää kenenkään ihmisen päähän. He tulevat sieltä ulos entistä sekavampina ja tietämättöminä, mihin he ovat nimensä laittaneet. Sen pitäisi olla selkeämpi, lyhyempi ja yksinkertaisempi selvitys vastuusta, mikä takaukseen liittyy, niin silloin joku vanha pappakin tietäisi vähän, mihin on nimensä laittanut. Tänä päivänä hän ei tiedä yhtään mitään.

Ed. M. Korhonen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemi näiltä osin varmaan on aivan oikeassa. Siitä ehkä tuli liian raskas järjestelmä, mutta kun sitä järjestelmää ei ollut, seuraukset olivat aivan kohtuuttomia nimenomaan niiden kansalaisten näkökulmasta, jotka tänä päivänäkin maksavat aivan mielettömiä määriä takauksesta aiheutuneita kustannuksia.

Tämän lain henki on aivan toinen, ja kun tässä

lain säännökset ovat takaajan eduksi pakottavia silloin, kun takaaja on yksityishenkilö ja velkoja ammattimainen luotonantaja, se on erinomaisen hyvä iso uudistus. Kun tähän otetaan lisäksi kohtuullistamisäännös, jonka mukaan kohtuuttoman ankaraa takausvastuuta voidaan sovittaa, niin mielestäni nämä ovat niitä vastauksia, joita eduskunnan pitikin antaa, että niihin tilanteisiin ei jouduta, joiden takia tänä päivänä ihmiset ovat aivan kohtuuttomissa tilanteissa maksukykyynsä nähden, ja tämä aiheutui siitä, että aiemmin ei ollut mitään järjestelyjä.

Tätä lainoihin liittyvää tiedonantosaännöstä, joka tuli yhtenä osana pankkikriisin seurausta, ehkä pitäisi pikkuisen miettiä, koska se on, minäkin tunnustan sen, kohtuuttoman raskas etenkin kohtuullisen pienissä lainoissa.

Ed. Tiusanen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. M. Korhosen puheenvuoroon haluan tässä sikäli yhtyä, että me tiedämme varsin monien takaajien olevan nyt velkasaneerausessa. Toisaalta velkasaneeraukseen ei ulotu kaikkiin. Sitä ei kaikkien kohdalla ole mahdollista toteuttaa. Sitten on takaajia, jotka ovat jääneet velkasaneerauksen ulkopuolelle, nuoria ihmisiä, jotka maksavat teoreettisesti korkoa korolle. Se velkasumma koko ajan kasvaa, mikä heidän maksettavakseen tulisi. He eivät edes hakeudu työelämään — tällaisia esimerkkejä on — koska edessä on vain loputon ulosottokierre, jos työtä löytyisi ja he onnistuisivat työpaikan saamaan. Näin ollen tämä on todella ongelmallinen asia, ja tämäkin esitys, mikä nyt on käsittelyssä, on tietysti hyvä askel oikeaan suuntaan, mutta kaiken kaikkiaan nämä vanhat ongelmat ovat vielä pitkälti ratkaisematta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1 ja 2 § ja 1 luvun otsikko, 3—11 § ja 2 luvun otsikko, 12—14 § ja 3 luvun otsikko, 15—20 § ja 4 luvun otsikko, 21—27 § ja 5 luvun otsikko, 28—33 § ja 6 luvun otsikko, 34—39 § ja 7 luvun otsikko, 40—42 § ja 8 luvun otsikko sekä 43 ja 44 § ja 9 luvun otsikko, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 10 luvun 14 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

neljännen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy talousvaliokunnan ehdotukseen kolmannen lakiehdotuksen hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 240/1998 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 4/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 a §, voimaantulosäännös, johtolause, jonka nojalla muutetaan 4 §:n 1 momentin 3 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi kuntalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 172/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 16/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 16. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 86 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys tietotekniikan käytöstä tullialalla tehdyn yleissopimuksen ja siihen liittyvän pöytäkirjan sekä tietotekniikan käyttöä tullialalla koskevan yleissopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kesken tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 205/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 17/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 17. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys laiksi tullilain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 204/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 18/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 18. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9, 13, 21, 23, 23 a, 23 b, 24 ja 26—28 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Hallituksen esitys laiksi hätäkeskuksia koskevasta kokeilusta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 195/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 19/1998 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 19. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 a — 5 c § ja 5 a §:n edellä oleva väliotsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 21.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

